

Skånsk Fremtid

NR. 73 - FORÅR 2019

DANNEBROG

Dannebrog kaldes det danske flag. Efterleddet -brog er samme ord som i (Ragnar) Lodbrog, 'ham med de lodne bukser' (af dyreskind). Brog er ental og svarer til oldengelsk broc, flertal brec, der siden blev opfattet som ental og derfor fik endnu en flertalsendelse påført: breeches (knæ-bukser). Ordet brog menes at være beslægtet med verberne bryde og brække: en buks 'brækker' jo i to dele med et hylster til hvert af benene. I flagnavnet angiver -brog blot 'et stykke tøj' (en fane). Forleddet danne- betyder formentlig 'rødfarvet' ligesom frisisk dan-. Betydningen er så: 'den røde fane'.

Den ældst kendte gengivelse af Dannebrog i farver findes i den våbenbog, der kaldes Wapenboek Gelre (1395-1402). Dens ophavsmand er Claes Heynen (soon) (d. 1414), der var i tjeneste som herold hos Willem 1., greve af Gelre (d. 1402). Grevs-kabet Gelre (tysk: Geldern) ligger i den østlige del af Nederlandene.

I denne ceremoni-bog på pergament (Codex Gelre), opkaldt efter grevs-kabet Gelre, findes flere end 1700 farvelagte våbenskjolde. På folio 55 verso afbildes et kvadratisk Dannebrog sammen med det danske våbenskjold; og den ledsagende tekst lyder: die coninc van denmarke.

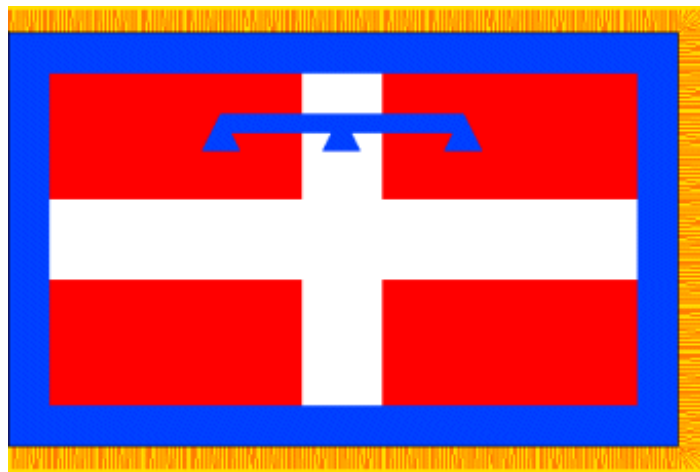
I våbenbogen Armorial Bel-lenville fra omtrent samme tid findes et våbenskjold med Dannebrog og teksten Denenbroce. I 1520'erne fortæller et par danske skribenter om, hvordan Dannebrog faldt ned fra himlen i et korstog til Livland 1208. Siden ændredes dette til, at det var sket under felttoget til Estland i 1219, som Valdemar 2. (Sejr) stod i spidsen for sammen med ærkebiskop Anders Sunesen fra Lund i Skaane.

Ludvig Holberg skriver i sin Dannemarks Riges Historie (første bind fra 1732) om det himmelfaldne Dannebrog, at historikeren Arild Huitfeldt (1546-1609) var af den mening, "at samme Banner har heller [nok snarere] været sendt Kongen af Paven som et Cruciat [korsfane] for at opmuntre ham til disstørre Iver at stride for den Christelige Troe".

Den magtfulde pave Innocens III. (d. 1216) havde allerede i 1209

Vitérbo

Piemonte

opfordret kong Valdemar til korstog mod Estland. Det var samme pave, der stod i spidsen for det fjerde Lateran koncil i 1215. En beslutning herfra (forbud mod jernbyrd) er en af grundene til, at man daterer affattelsen af Skaanske Lov til før år 1215. I 1257 flyttede paverne deres residens fra Lateran paladset i Rom til byen Vitérbo (vetus urbs) ca. 80 km nordvest for Rom. Vitérbos våbenmærke er et Dannebrog, som en løve holder i sin højre pote (se billede).

Mange rød-hvide korsflag

I 1992 viste Roskilde Museum en udstilling om Dannebrog og udgav i den forbindelse et hæfte med titlen '1219 - Dannebrog og

Estland' (43 sider). På udstillingen var en af grundteserne, at flag af Dannebrog typen findes i randområderne af det romersk-tyske rige, bl.a. i Savoyen (Burgund) i den vestlige Alpe region. Savoyens flag er et korsflag som Dannebrog, blot med en lidt lysere rød farve. Tronfølgeren i Savoyen residerede for tronbestigelsen i området Piemonte (omkring Torino i Podalen). Hans flag var Savoyens rød-hvide korsflag påført en blå lambello (label) for at adskille det fra landsflaget (se billede). Det romersk-tyske riges krigsfane var ligeledes i perioder påført et hvidt kors på den røde dug.

I 1188 blev den engelske og den franske konger enige om at

iværksætte et fælles korstog (1189-1192), og de aftalte, at den engelske kong skulle bruge et korsflag som Dannebrog og den franske et korsflag med farverne inverteret (byttet om), altså et rødt kors på hvid bund. Senere gik England over til at anvende sidstnævnte version (rødt kors på hvid bund), der nu er Englands officielle flag (Saint George's Cross).

Sankt Jørgen (græsk: Geórgios) var soldat i prætorianergarden og blev dømt til døden år 303 under kejser Diocletian, fordi han ikke ville fornægte sin kristne tro. Han blev siden, især i korstogstiden, en yndet helgen.

I 1100-årene blev San Giorgio skytshelgen for Genova i Ligurien, og et banner, hvor han var aftegnet, blev flådens mærke. Genovas anden fane var et korsflag (rødt kors på hvid bund), først bevidnet i 1218 (insignia cruxata).

Fra 1240'erne brugtes de to flag sammen (se billede).

Sankt Jørgen er også skytspatron for Catalonien og for staten Georgien i Kaukasus, hvorfor det røde kors på hvid (sølverne) bund da også bruges begge steder på flag o.a. Når Barcelona spiller vigtige fodboldkampe, vifter tilhængerne flittigt med dette flag. Flere norditalienske byer bruger et tilsvarende banner.

Det svejtsiske flag er et Dannebrog, hvor korsarmene ikke når helt ud til kanten (det gjorde de i en tidlig version); og rødekorsflaget er et inverteret svejtsersflag. Hovedstaden i Østrig (Wien) bruger også et Dannebrog. Et hvidt kors i et rødt felt findes tillige i byflagene fra Pisa, Utrecht og Danzig.

Johanniter-ordenen eller 'Brødre Ordenen for Sankt Johannes Hospital i Jerusalem' havde som hovedopgave at yde sygehjælp til pilgrimme i Jerusalem. Det første hospital dér blev bygget i 603, mens ordenen i sin mere kendte form blev etableret efter det første korstog (1095-1099). Pave Innocens II. gav i 1130 ordenen tilladelse til våbenmærket: et sølvkors på rød bund (som Dannebrog). Johanniterne opholdt sig på Rhodos fra 1310 og på Malta fra 1530.

Ved en flag-forordning i 1696 (og 1748) blev Dannebrog proportioner fastlagt, hvorefter den rektangulære form blev normen. Derved adskilte det danske flag sig fra de maltesiske johanniters mere kvadratiske rød-hvide korsflag.